

A **reneszánsz a római és görög művészet** Nagy Konstantin korától kezdve kihalt elemeit éleszti újjá a művészetében. Az újítás először a **szobrászatban** jelentkezik (Nicola Pisano szószék, 1260, duecento), majd a **festészetben** (Giotto, Scrovegni kápolna, 1304-1306), végül az **építészetben** a reneszánsz hullám a **quattrocento harmadik évtizedéig** nem jelenik meg.

- **Festészet:**
 - Festők irodalmi forrásokra támaszkodnak.
 - Michelangelo és Raffaello Nero palotájának romjaira és néhány megmaradt falfestményre bukkantak.
- **Szobrászat:**
 - Diadalívek plasztikáiból és szarkofágokból merítettek.
- **Építészet:**
 - Az 1420-as évek Firenzéjének építészetéből indultak ki.

A reneszánszban először jelennek meg a művész **egyéniségek**, akiknek életrajzuk ismert. Giorgio Vasari volt az egyik legnagyobb életrajzíró. Magyarországon a reneszánsz a **quattrocento** időszakban terjedt el. A Nápolyi Királyság Dél-Itália és Szicília területeit foglalta magába, és itt éltek az aragóniai uralkodók is. Aragóniai Beatrix Máttyás király felesége volt, de Ulászló halála után visszatért a Nápolyi Királyságba.

1. **Duecento** (13. század):
 - **Assisi** volt a központ, a pápai udvar kezében.
2. **Trecento** (14. század):
 - **Nápoly** a legnagyobb központ, de nem a művészetben. A művészet központjai inkább **Padova** és **Firenze** voltak.
 - A gótika is jelen volt a második felében.
3. **Quattrocento** (15. század):
 - Kortárs a gótikával.
 - **Firenzében** szinte kizárólag alkottak.

Festészet

1. Antik görög és római kultúra:

- Az antik művészet hatása a reneszánszban.
- Az ikonográfiai háttér hiánya.

2. Művészek egyenrangúsága a költőkkel:

- Nero Domus Aurea festményeinek maradványai inspirálták Raffaellót és Michelangelót.
- Dante Isteni színjátékában a művészek hiúsága ének.

3. Giotto:

- Görögről (bizánci görögség) latinra (Itália) fordította a művészet nyelvét.
- Népnyelven festett, hogy minél egyszerűbben megérthető legyen a népeknek.

4. Cimabue: Madonna (1285, Uffizi Gallery):

- **Maiesta** (égi úrnő, égi fenség) típus.
- Először a **duecento** időszakban jelent meg, majd a **trecento**-ban vált népszerűvé.
- Eredetileg oltárképek voltak, 4-5 méter magasak.
- Alépitményen mondatszalagos ószövetségi próféták.
- Merev, frontális alakok, lapos kezelés, arany háttér.
- 3-3 angyal a trónust fogja, egy jelenség, látomás ábrázolása.

5. Cimabue: Ognissanti Madonna:

- Szintén **Maiesta** típus.
- Építményszerű trónus, márvány berakásos lépcső (rövidülés).
- Apszis szerű tér Mária mögött, gótikus elemek, fiálék.
- Arany alap, térrétegek.
- Mária és Jézus nagyobbak, mint a szentek figurái.

- Angyalpár is megjelenik, a figurákon a bizánci laposság eltűnik a redők és az árnyékolás miatt.
- Szobrászati megjelenés.

6. Cimabue és Szent Ferenc:

- Kortársak voltak, egy évszázadban éltek.
- Mindketten a nép nyelvén prédikáltak.

Giotto - Assisi templom:

- 1228-ban építették, 1253-ban felszentelték, gótikus templom.
- Két templom: alsó és felső.
- 1290-1300 körül festették a belsejét.
- Campanile a szentély mellett.

1. Izsák mester problémája:

- A főhajó ablakainál ó- és újszövetségi jelenetek.
- **Jákob és Ézsau története:**

- Izsák öreg és vak.
- Ézsau akarja az atyai áldást, ezért elküldi vadászni, hogy csináljon neki lakomát.
- Az anyjuk azonban Jákobnak akarja az atyai áldást.
- Jákobot álruhába öltözteti Ézsau ruháiba, hogy olyan illata legyen, mint neki.
- Birkaszőrt rak a kezeire, hogy szőrös legyen, mint Ézsau.
- Miután leölnék egy bárányt, gyorsan készítenek vacsorát, így Izsák neki adja majd az áldást.
- **Másik jelenet:**

- Az igazi Ézsau is hoz vacsorát.
- Izsák összezavarodik, karjai bizonytalanságot sugároznak (folyamisten pózban van).
- Az anyjuk aggódik, hogy Izsák rájön.
- Egy figura éppen elfordul hátul, a fejét átfestették, de valószínűleg Jákob az.

Ablakok alatt körben 27 jelenet: Az északi falon található.

2. Szent Ferenc élete

- **Antik római templom,** Szent Ferenc lábai elé terített ruha, hogy ne legyen koszos (párhuzam Jézus bevonulásával).
- **Szent Ferenc imádkozik egy romos épületben.**
- **Croce di pinta:** Új képfajta, festett kereszt.
- **Babaház:** A festő kivesz egy házfalat, hogy lássuk mi történik (trecento vonás).
- **Romos templom újjáépítése:** Szent Ferenc kéri az embereket, hogy építsék újjá.
- **II. Vince pápa álma:** Babaház.
- **Tornyos bazilika:** Dől felé, ferencesek tartják meg.
- **Szent Ferenc elfogadtatja a pápával, hogy lehessen ferences rend.**
- **Ferenc lemond minden földi javáról:** Apja mérges rá.
- **Szent Ferenc oltár előtt imádkozik:** Egy angyal elmondja neki, hogy Lucifer régi trónja vár rá a mennyországban.
- **Ferenc keletre kerül, a szultánnak prédikál:** Tűzpróbával teszteli őt (Ferenc átmegy a teszten).
- **Szent Ferenc koldul a sziklán:** Imájára víz fakad a szomjas követőinek.

- **Szent Ferenc madaraknak prédikál.**
- **Stigmatizációs jelenet:** Jézus sebeit kapja egy szeráftól.
- **Szent Ferenc halála:** Ünnepeles, sokalakos, térbeli mélység, lapos.
- **Szent Ferenc siratása:** Croce di pinta, maiestas, testes alakok.
- **Assisi püspök álma.**
- **Szent Ferenc üdvözülése.**
- **Ferencesek női temploma, Szent Ferenc búcsúztatása.**
- **Szent Ferenc ördögöt űz Arezzo városából:** Egy alak letör egy ágat pálmaág párhuzamában.

Római előzmények

Cavallini - festő és mozaikmester

Cavallini - Santa Maria in Trastevere templom mozaik:

1. Apszis szentélyboltozata:

- Jézus Máriával arany háttérrel, alul kék sávban bárányok.
- Ezt csak felújította, az eredeti duecento.

2. Cavallini Mária ciklusa:

- Mária születése: Szent Anna hálószobában.
- Plasztika és térbeliség megelőzi Giotto-t.
- Angyali üdvözet.
- Arany alapon Szent Lélek galambja, liliom = szüzesség - Jézus bemutatása.
- Makett szerű építészet.
- Mária halála: Péter és Pál jelen van.
- Renoválást támogató személy figurája is megjelenik.
- Jézus születése.
- Három királyok.

Cavallini - Santa Cecilia in Trastevere

1. Szentély mozaik (karoling):

- Kisbetűs reneszánsz stílus.
- Bárány sáv.
- Baldachin Szent Cecília szobra és sírja felett.

2. Nyugati falon apácakarzat:

- Belevág Cavallini freskójába.
- Csak a középső sáv maradt meg.
- **Utolsó ítélet kompozíció** kék háttéren.
- 6-6 trónoló apostol.
- Kerubok, angyalok.
- Figurák szoborszerűek, tömegük van.

Giotto - Utolsó ítélet, Padova, Scrovegni kápolna

- **Nincs Keresztelő János és Mária** a kompozícióban.
- Az **apszis szerű kiterjesztés illúziót** kelt, mintha a tér kitágulna.
- **6-6 apostol** látható, tömör figurákban.
- A kép két részre oszlik: **pokol** és **menny**.
- Az ablak belevág a kompozícióba, ami érdekes vizuális hatást kelt.

Scrovegni kápolna

- **Scrovegni család és az uzsora:**
 - A családfő uzsorával szerezte kenyerét, ami bűnnek számított.
 - Örököse, Enrikosz, a kápolna építésével kapta vissza a családi vagyonát.
- **Illuzionisztikus freskók:**
 - Az építészeti megoldások helyett a freskók díszítik a kápolna belső terét.
 - A giornata technika: részletgazdag helyeken a festő friss vakolatra fest, így a freskók apró foltokból állnak.
- Enrikosz Pisano által készített szobros szarkofágjában nyugszik a kápolnában

- A hosszabbik falakon az alsó sávban festett szobrok láthatók, amelyek a bűnöket (bal oldal) és az erényeket (jobb oldal) ábrázolják.
- **Diadalív:**
 - **Keleti fal:** Az angyali üdvözlét felett egy időnk kezdete előtti jelenet.
 - **Festett Kápolnák:** diadalív két oldalán egy-egy festett kápolna, valószínűleg sírkápolnaként funkcionál.
- **Hajó:**
 - **Mellékoltárok:** A tér tagolására szolgálnak.
 - **Mellékszentélyek:** A szerzetesek stallumai után helyezkednek el.
- **Nyugati fal:**
 - **Utolsó ítélet jelenete:** Ez a fal általában az utolsó ítéletet ábrázolja.
- **Hajó falai:**
 - **Párhuzamos jelenetek:** Az északi és déli falon található jelenetek egymással párhuzamba vonhatóak.
 - **Az északi fal:** jeleneteket elválasztó sávokban található, négykaréjos keretben látható ószövetségi alakok is a mellettük lévő újszövetségi jelenettel.
- **Boltozat:**
 - **Képek:** Öt-öt kis kép lapis lazuli kék háttéren.
 - **Középső festett sáv:** Jézus és az apostolok rajta.
 - **Keleti oldal:** Négy próféta és Mária kis Jézussal.
 - **Nyugati oldal:** Áldó Jézus.
- **Déli fal:**
 - **Jelenetek:** Három soros jelenetek, a felső sáv az ablakok miatt elcsúszva.
- **Giotto:**
 - **Műve:** Komplex ikonográfia, négyzetrács rendszerben.
 - **A reneszánsz művész a tudományhoz is ért:** első aki felvállalta, olyan mint egy teológus doktor.
- **A Festési Program:**
 - **Kezdés:** A déli fal diadalív felőli végén, felül.
 - **Szalag:** A falon futó szalag Mária szüleinek életétől kezdődik (templom Máriának lett szentelve), az északi falon folytatódik, majd visszatér a diadalív Mária angyali üdvözlét jelenetével.
 - **Folytatás:** Kis Jézus életével, passiójával, pünkösddel zárul.

- **Szentély:** Nincsenek róla képek, de Mária ciklusa van a falain.

Jelenetek:

Kulcsjellemzők:

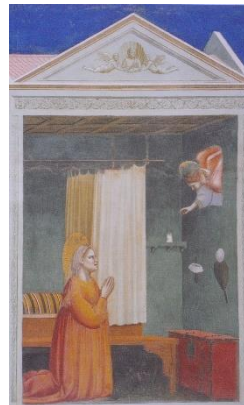
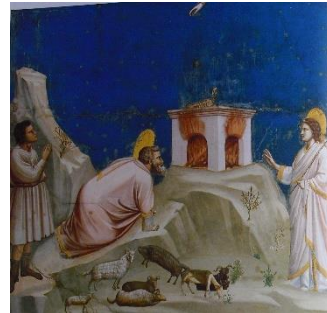
- **Glóriák:** külön korongot készítettek, melyet a nedves vakolatba nyomtak, hogy plasztikus hatást érjenek el.
- **Alakok:** Szoborszerűek és nagy tömegűek, a ruházat redői kiemelik ezt.
- **Belső terek:** Kis belmagasság jellemző, ellentétben Assisi magas tereivel.
- **Háttér:** Csak a lényeges elemek, az épületek makett- vagy babaházszerűek.
- **Számozás:** A képekhez tartozik, nem a valós sorrendet tükrözi.

1. **Kiűzetés:** Joahimot kizárják a templomból, mert nem sikerült gyermeket nemzeni Annával. Egy bárány felajánlásával próbálkozik, de a pap elutasítja.

2. **Anna angyali üdvözlése:** Anna otthonában imádkozik, és egy angyal jelenik meg, jelezve, hogy imája meghallgatásra talált.

3. **Joahim áldozata a pusztán:** dextera dei = isten áldó keze jelenik meg az égen. Egy bárány maradványai vannak a hegyen, Joahim négykézláb, egy angyallal egymás szemébe néznek - ezzel feszíti a drámaiságot Giotto, művészetének egyik fő eleme. A jelenet bal szélén egy alak tanú figuraként szolgál.

4. **Joahim és Anna az aranykapunál:** A korábbi tanú alak ismét megjelenik, Háttérben asszonyok kísérik Annát akik a barátai. Joahim és Anna szemkontaktust tartva csókolóznak.

5. **Mária születése:** két jelenet egyben - Máriát fürdetik, s oda adják Annának bebugyolálva.

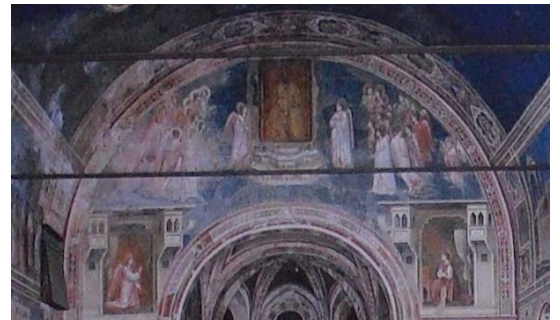
6. **Mária templomba menetele:** Anna kíséri Máriát a főpaphoz, ahol egy szentély és baldachinos oltár látható. Az előtérben figurák vannak, kettő hátat fordítva kommentál (ez bevonja a nézőt is a jelenetbe), a főpap mögött apácák vannak. Giotto úgy jelenítette meg velük a tömeget, hogy a hátsó apácáknak csak a feje búbját festette oda.

7. **Vőlegény Máriának:** Mária férje az lesz, akinek a vesszeje kirügyezik az oltáron. Ezt nézi mindenki feszületen
8. **Esküvő:** Galamb jelenik meg, és karcsú alakok láthatók.
9. **Angyali üdvözet:** A diadalíven van, egyik oldalán Gábrriel angyal térdel, a másikon Mária fél térden.
10. **Mária és Erzsébet találkozása**
11. **Jézus születése:** Jászol és izgatott angyalok.
12. **3 királyok**
13. **Menekülés Egyiptomba**
14. **Jézus bemutatása**
15. **Lázár feltámadása**
16. **Kánai menyegző**
17. **Töviskoronázás**
18. **Keresztre feszítés:** Drámai kék ég, nincs a háttérben épület vagy hegy.

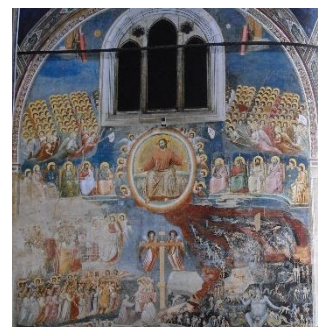
Keleti fal:

- A diadalív boltív tetejének a szintjében **Gábrriel arkangyal** (bal oldalon) és **Mária** (jobb oldalon) az angyali üdvözet jelenetében.
- Efelett **Freskó**, és egy ajtónként **kinyitható fatábla** közepén.
- **Trónoló Jézus** (három oldalú trónuson, gótikus elemekkel) és **Atya Isten** a fatáblán.
- **Liturgikus játékokban** volt szerepe, a **ferences mozgalom** célja a nép bevonása a történetekbe és tanítani őket.
- **Jézus szobor** vagy **Szent Lélek** leengedése az ajtó mögül, a trónusra vezető **lépcső** mellett álló **angyalok**, és **angyalsereg** kétoldalt.
- **Apokrif felirat**, az idők kezdete előtti egyeztetést ábrázolva.

Nyugati fal:

- **Utolsó ítélet** ábrázolása Jézus mandorlában, **angyalok** által tartva.
- **Ítélet harsonái** fújása, **halottak feltámadása**.
- **Enrikosz Scrovegni** és **Mária** fogadása, **angyalsereg zászlókkal**.
- **Apostolok** trónusokon, mintha bíróságban lennének.
- **Jézus kezei** utasítják a lelkeket: a jók felfelé, a rosszak lefelé.
- **Szürke ördögök** kínozzák az embereket, egy ember próbál szökni, de visszahúzzák.
- **Angyalok** leveszik az égboltot, mint valami díszletet, az **arany színű mennyország** felsejlik.

Festett Szobrok

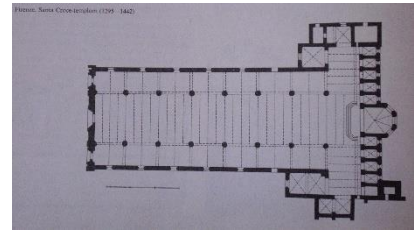
- **Kápolna jellemzői:**
 - Illuzionikus festésekkel teli, térhatást keltő részek.
 - Szobrok, amelyek a hosszanti falon, egymással szemben, az erényeket és a rossz tulajdonságokat mutatják be.
- **Rossz Kormányzás "Szobra":**
 - A vezető fényűzően ül fent.
 - Lent elvadult emberek és állatok láthatók.
- **Jó Kormányzás "Szobra":**
 - Trónuson ülő nő.
 - Kezében alászálló angyalok.

Firenze - Santa Croce

- **Építész:** Arnolfo di Cambio
- **Időszak:** 1295-1442
- **Struktúra:** 3 hajó, 5-5 kápolna a szentély két oldalán
- **Michelangelo síremléke:** A templomban található
- **Boltozat:** Csak a kápolnák és a szentély rendelkezik vele
- **Giotto Freskói**

- **Capella Bardi:** Szent Ferenc életciklusa
 - Ráépítette, egy 19. Századi restaurálás során
 - Siratás különböző módjai
 - Vakolatba nyomott glória
 - Tekintetek iránya emeli ki a fontos pontjait a freskónak
- **Capella Baroncelli:** Oltárépítmény, Giotto szignálta, középen Jézus megkoronázza Máriát

Santa Maria Maggiore

- Arany alap
- Egy trón kettejüknek
- Duecento vége

San Pietro Főoltár

- **Művész:** Giotto, körülbelül 1320
- **Jellemzők:**
 - Kétoldalas
 - Stefanuski bíboros rendeli mert a pápa épp avignioni fogságban van
 - A bíboros is rajt van
 - Trónoló Szent Péter kezében kulcs
 - 2-2 szent az álló, csúcsíves árkád alatt
 - Két oldalt história képek
 - piramon és Szent Péter (fejfelé) keresztre feszítése, lelkét épp viszik az angyalok

- másik oldalt lefejezés (Szent Pál)

Croce di Pinta

- **Művész:** Giotto
- **Stílus:** Trecento, Mária és feltámadt Jézus ábrázolása

A Reneszánsz Szobrászat Előzményei

- **Pisano Nicolo (apa) és Giovanni (Nicolo fia):** Duecento második fele, négy szószéket készítettek
- **Andrea és Nino:** Trecento közepén, szintén apa és fia

Pisa Battistero Szószék

- **Építész:** Nicolo Pisano
- **Évszám:** 1260
- **Jellemzők:**
 - **Szószék:** Oszlopokon álló, szögletes szószék kosár, minden második oszlopot oroszlán tartja.
 - **Díszítés:** Gazdag, leveles fejezetek, vörösmárvány oszlop és könyöklő párkány.
 - **Domborművek:** Jézus születése és halála körüli jelenetek.
 - **Előkép:** Campo Santo szarkofágjai.

Dombormű Részletek

- **3 Királyok:**
 - Mária feje az antik Juno istennő képi megjelenítésére emlékeztet
 - Két sávós kompozíció, (római vonás).
- **Bemutatás a Templomban:**
 - Két sávós elrendezés.
 - Épületrészletek a háttérben.
- **Jézus Születése:**
 - Antik figurák, gótikus építészeti elemekkel (pl. en délit tám, fejezetek) és római elemekkel (pl. Herkules).

Siennai dóm szószéke, *Giovanni és Nicolo Pisano*

Pisa székesegyház szószéke, *Giovanni*

Pernaggia kút

- Medence oszlopokon
- Mellvédeken szobrok
- Kiemelkedő kút tál

Firenze Campanile

- **Művész:** Giotto
- **Tervek:** Giotto által készített, de később módosítottak rajtuk.
- **Eredeti terv:** Kupola (Giotto terve).
- **Domborművek:** Hatszögű, a campanile alsó részén.
 - **Mitológiai ábrázolások:** Ikarosz, Herkules.
 - **Mesterségek:** Szobrász, festő.
 - **Bibliai jelenet:** Ádám és Éva.
 - A campanile alsó részén van (trecento)
- **Szoborfülkék:** A campanile felső részén (quattrocento) .

QUATROCENTO

Battistero, Firenze

- **Korszak:** 11-12/13. század, Trecento
- **Kapuk:** Három kapu tervezése, egyik Andrea és Nino Pisano, másik kettő Giberti műve
- **Pályázat:** Bronzkapu megalkotójának kiválasztása, Ószövetségi téma (Ábrahám áldozata, Izsák feláldozása)
- **Végleges kapu:** Giberti első bronzkapuja, Újszövetségi jelenetekkel, harmadik kapu Ószövetségi jelenetekkel
- **Pályaművek:** Giberti nyert, Brunelleschi műve is elismerést kapott
- **Giberti kapuja (bal oldali):** Reneszánszban az antikvitás volt a fontos, Giberti műve jobban illeszkedett a kor stílusához, Brunelleschi túl mozgalmas érzelmekkel és lendülettel, nem illett a képbe, hiába lett jó
- **Domborművek:** 28 négykarélyos, tüskés keretbe foglalt dombormű, alsó nyolcon erényalakok

- **Angyali Üdvözlés Dombormű**

- **Mária:** S alakban, Gábrriel arkangyal liliommal (szüzesség szimbólum) és áldó mozdulattal érkezik, a felő alig emelkedik ki az alapsíkból
- **Atya Isten:** Figurája megjelenik, Mária építészeti elembe foglalva, dongaboltozattal a feje felett

- **Jézus Élete és Cselekedetei**

- **Jézus Megkísértése a Hegyen:** Angyalok baldachinként hajolnak a figura fölé. (ez visszatérő megoldás)
- **Jézus a Vízen Jár:** A vízen járás csodája.
- **Jézus Keresztelése:** A keresztelés szertartása.
- **Jézus Kiűzi a Kufárokat a Templomból:** Pilaszteres, árkádos, párkányos háttérrel.
- **Gyermek Jézus Tanít:** A jelenet konzolos polcra helyezve. (ez visszatérő megoldás)

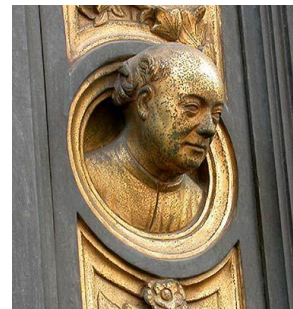
- **Jézus Szenvedéstörténete**

- **Jézus Keresztre Feszítése:** Szikla emelkedik ki a jelenet alatt.
- **Jézus Ostorozása:** Antik csarnokban zajlik.
- **Jézus Színeváltozása:** Mózes, Illés és három tanítvány jelenik meg.

A Harmadik Kapu Domborművei

- **Ószövetségi Témák:** Tíz nagy dombormű, időbeli fázisokban ábrázolt jelenetek.
- **Michelangelo Megjegyzése:** A kaput a Paradicsom kapujának nevezte.
- **Kereten Fejek:** Köztük Gibertié is.

Bibliai Jelenetek

- **Ádám és Éva Teremtése:** Angyalgaléria és angyalkórus felett, paradicsom kapujából angyal bukkan elő, kiűzetés a paradicsomból.
- **Sába és Salamon:** Antikos, plasztikus alakok.
- **József Története:** József élete és próbatételei.
- **Zsidók és Filiszteusok Harca:** Dávid és Góliát, heves csatajelenet.
- **Ábrahám Története:** Izsák kevésbé antikusz ábrázolása, plasztikus előtér.

- **Káin és Ábel:** Testvérgyilkosság, élet a paradicsom után.
- **Jerikó Falainak Lerombolása:** A falak ledöntése.

Donatello Művészete

Általános Információk

- **Korszak:** Trecento - Quattrocento
- **Aktív Évek:** 1410-1440
- **Brunelleschi barátja**

Dávid Szobrok

- **Politikai Jelentés:** Dávid (Firenze) győzelme Góliát (ellenfelek) felett.
- **Márvány Dávid:**
 - **Stílus:** Enyhe S vonal, kontraposzt.
 - **Jellemzők:** Lába alatt Góliát feje, a kővel, amellyel megölte.
 - **Megjelenítés:** Ruhában ábrázolva.
- **Bronz Dávid:**
 - **Megrendelő:** Medici család, Veronai családi síremlékhez.
 - **Stílus:** Kontraposzt, lába Góliát fején.
 - **Jellemzők:** Góliát sisakján lévő szárnyak erotikusan érintik Dávid lábát.
 - **Talapzat:** Babérkoszorú.
- **Judit és Holofernész**
 - **Anyag:** Bronz.
 - **Talapzat:** Háromszög alakú, három nézetből megközelíthető, élén bábos forma.
 - **Alakok:** Alul táncoló figurák, felette álló nő karddal készül lefejezni a fiút.
 - **Drapéria:** Bonyolult kialakítású.
 - **Kút:** Lyukak utalhatnak arra, hogy kút lehetett, oldalán vizet köpő fej található.

San Lorenzo, Segrestia Vecchie, Sekrestye, Firenze

- **Művészek:** Donatello (szobrász), Brunelleschi (építész)
- **Bronzkapuk:** Vértanú párok és apostolok, 5-5 mártír és szent ábrázolása
- **Stílus:** Érintetlen alapsík, erőteljes plasztika, heves gesztusok, ruhákkal hangsúlyozott alakok

- **Keret:** Lapos, leveles-füzéres díszítés
- **Szószekek:**
 - **Első szószék:** Műhelyben készült, négyoszlopos kosár, bronz
 - **Ábrázolás:** Szent Lőrinc története, részletes építészeti elemekkel

Prato Székesegyház Szószéke

- **Jellemzők:** Kazettás hangvető, a kosáron amorettók díszítése.

Firenzei Dóm Szószéke

- **Jellemzők:** Énekes karzat, mellvéd konzolokon, táncoló figurák, alapsíkon mozaik.

Firenzei Székesegyház

- **Építés kezdete:** Duecento végén, Arnolfo di Cambioval.
- **Donatello munkái:** Quattrocentoban dolgozott, ülő apostolok, az alsó 2-3 szinten a szoborfülkékben Máté és Márk. (ma már a neogótikus homlokzat látható)
- **Homlokzat:** Jelenleg neogótikus homlokzat látható.
- **Szobrok:** Arnolfo a bal oldalra, Donatello a jobb oldalra készített szobrot.

Campanille

- **Donatello műve:** Próféta szobra, Zukkone próféta, antikizáló stílusban.

San Michele

- **Szoborfülkék:** Céhek védőszentjeinek szobrai kívül.
- **Szent György:** Szobrászok védőszentje, alatta festői relief dombormű.
- **Stílus:** Merev, frontális szobrok, római stílusú ruházatban és páncélban.
- **Giberti Műve:** Szent Márk szobra, antik stílusú fej, pénzváltók védőszentje.

Firenze Battistero

- **XXIII. János pápa sírja:** Donatello műve.

- **Jellemzők:** Két oszlop között helyezkedik el, kagylódísz, pilaszter, füzér talapzat.
- **Stílus:** Antik szarkofágra emlékeztet, a zszanonok (halott fekvő szobra) ágyon fekszik a pápa szobra, feje felénk néz, nem egyenesen.
- **Díszítés:** Volutás, akantuszleveles konzolok (gótika), bronz figura, kazettás hátfal, kagylódíszes fülkében Madonna kis Jézussal, függőymotívum.

Santa Croce

- **Donatello Műve:** Angyali üdvözet dombormű.
- **Jellemzők:** 1-1 pilaszter, három részes párkány, íves homlokzat, amorettók.
- **Anyag:** Pietra serena kőből (szürke kő).
- **Megjelenés:** Mária kilép a kompozícióból, mintha meglesnének a jelenetet.
- **Megjegyzés:** A terracotta amorettók eredetisége kérdéses, nem biztos, hogy Donatello művei.

Padova, Il Santo Templom (Szent Antal Bazilika)

- **Főoltár:** Donatello műve, íves oromzat, oszlopok között.
- **Ábrázolás:** Nagy szobrok ritkán látni, Mária Jézussal középen trónból emelkedik, fején angyalfejes korona, Szent Antal és Szent Ferenc mellett, Pallasz Athena beállítás.

Gattamelata (Donatello)

- **Anyag:** Kőtalapzat, bronz figurák.
- **Jellemzők:** A talapzat két oldalán kapuk, egyik résnyire nyitva - a halál és az utána való bejutás szimbolikája.
- **Történeti jelentőség:** Az első bronz lovasszobor az antikvitás óta, Marcus Aurelius bronz lovasszobrának előképe.

Bartelomeo Colleoni Lovasszobra (Andrea de Vecchio)

- **Dátum:** Körülbelül 1490.
- **Jellemzők:** Az első köztéri emlékmű, lendületes megjelenés.

Ilaria síremléke

- **Művész:** Jacopo della Quercia
- **Megrendelő:** Paolo Giungi, feleségének emlékére
- **Fő elem:** Szarkofág
- **Díszítés:** Testes amorettók, változatos kompozícióban, virágos-gyümölcsös füzért tartanak
- **Ikonográfia:** Régi római szarkofágokra emlékeztet, de modern elemekkel
 - **A hölgy:** Zsizan (halottként ábrázolva, feje alatt párna, lábánál kutya)
 - **Tető:** Antik háztetőre utal
- **Stílus:** Gótikus (francia), két hagyomány ötvözése (középkori zsizan és antik szarkofág)

Ludovico il Moro síremléke

- **Művész:** Francesco Solari
- **Ábrázoltak:** Hercegi pár
- **Stílus:** Francia/burgundi, késő gótikus és naturalisztikus
- **Elhelyezés:** Milánó melletti kolostor, a család temetkezési helye

Firenze, San Lorenzo templom, Sacrestia Vecchia szarkofág

- **Megrendelő:** Cosimo de' Medici (Koszínói vecchio)
- **Elhelyezés:** Kupola alatt, középen
- **Ábrázolt személy:** Valószínűleg Giovanni di Bicci de' Medici
- **Díszítés:**
 - Amorettók tartják a szöveget, gyümölcs-virágfüzérrel
 - Szarkofág tetején repülő amorettók, Medici címert tartanak (hét golyó formából áll)
- **Stílus:** 15. század első harmada, nem teljesen antik

Verrocchio szarkofágja, 1472

- **Művész:** Andrea del Verrocchio és műhelye
- **Elhelyezés:** Régi sekrestye és San Lorenzo kereszthajója közötti árkád alatt
- **Díszítés:**
 - Vörös, fekete, arany színek

- Bronz rács, kötél motívummal
- Sarkokon bronz díszek
- Szarkofág lábai oroszlán mancsok bronzból
- Oldalán akantuszlevelek
- **Inspiráció:** Kallimakhosz korinthuszi fejezet megoldása
- **Anyag:** Többféle kő, köztük porfir
- **Megjegyzés:** Mindkét szarkofág a Medici családnak készült, stílusuk keveredik az antik és reneszánsz elemekkel vázlat:

Marsuppini kancellár síremléke

- **Művész:** Desiderio da Settignano
- **Helyszín:** Santa Croce, Firenze; Giotto két kápolnát díszített itt, Giotto műhely poliptichon
- **Stílus:** Antikizáló, a szarkofág csak motívum, talapzaton áll
- **Díszítés:**
 - Röpködő szalagok, római szarkofágokra emlékeztető
 - Fülkében két amoretto alak, ágyon fekvő halott
 - Lehet, hogy porfir hátfal
- **Jellegzetességek:**
 - Boltíves részlet, Madonna Jézussal
 - Füzérrel keretezett, putto figurák tartják
 - Festett függöny motívum, mintha elhúzásával válna láthatóvá
- **Megjegyzés:** Tipikus firenzei síremlék, nem egy darab szarkofág, hanem egy nagyobb építmény része, fülkével

Leonardo Bruni síremléke

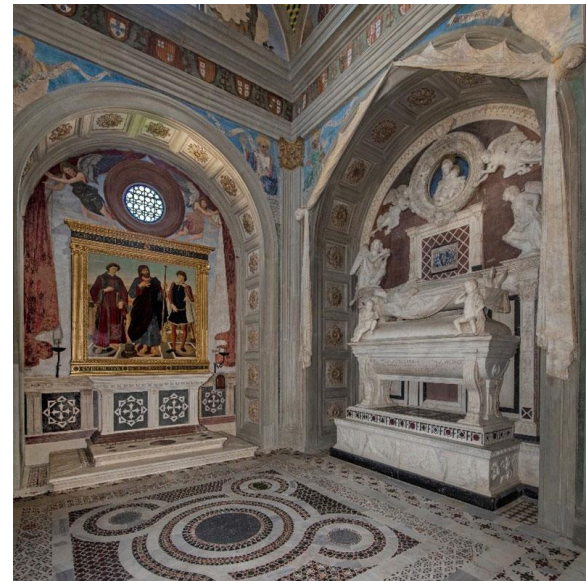
- **Művész:** Bernardo Rossellino
- **Helyszín:** Santa Croce, Firenze
- **Stílus:** Fülkében elhelyezett szarkofág, oldalán amorettókkal
- **Díszítés:** Címert tartó figurák, ágyon fekvő halottat ábrázoló szobor

San Giovanni e Paolo, Velence

- **Monumento del Doge Romano Mocenigo**
- **Stílus:** Antikos forma, függöny elhúzásával látható szarkofág

Capelle del Cardinale, Firenze, San Miniato al Monte északi hosszháza

- **Korszak:** Román, toszkán protoreneszánsz
- **Kápolna:** Reneszánsz centrális, Rozetti testvérek által készített, 1470-es évek
- **Építészeti elemek:** Nyitott árkádív, lapos korinthuszi oszlopok, párkány
- **Anyagok:** Szürke kő (pietra serena), kék-sárga színek
- **Belső elrendezés:** Bejárattal szemben oltár, bal oldalon papi trónus márvány paddal, jobb oldalon a portugál bíboros síremléke
- **Síremlék jellemzői:** Amorettók, füzér, talpazaton álló lábak
- **Stílus:** Nem antikos, házszerű kialakítás nélkül
- **Hasonlóság:** Szicíliai szarkofágokkal (lábak alapján)
- **Díszítés:** Mária Jézussal, függöny motívum a fülke ívén

Magyarországi példa, cinquecento

Esztergom, Szent Adalbert templom

- **Korszak:** Cinquecento
- **Építészeti jellemzők:**
 - Kápolna csatlakozik a déli mellékhajóhoz
 - Boltozott, homlokíves kialakítás, eredetileg nyitott ívvel
- **Történet:**
 - Alapkövet Bakócz Tamás tette le 1506-ban
 - Fő falak 1507-ben álltak
 - Oltár 1519-es években került fel
 - Számozott kövek 1823-ban újra összerakva
- **Díszítés:**
 - Oltár fehér, többi vörösmárvány
 - Mai kupola neoreneszánsz, Hipper József munkája (az eredeti fémvázra szerelt dombormű-rézlemezekből állt)
 - Csegelyen Bakócz Tamás címere kétszer (mint bíboros és mint országos kancellár)
- **Történelmi események:**
 - Keresztes hadjárat szervezése, Dózsa György-féle parasztháború
- **Művészeti elemek:**

- Oltár Andrea Verrocchio munkája (firenzei szobrász, Michelangelonak dolgozott a San Lorenzo templom homlokzati munkálataiban)
- Eredeti szentségtartó, szobor fülke
- Szent István és mellette lévő szent szobra későbbi
- Fent két evangelista figura, legfelül angyali üdvözet jelenet
- Bakócz Tamás is megjelenik imádkozó szoborként

Firenzei Dóm - Quattrocento

- **Filippo Brunelleschi:** Dóm építő műhely feje, hatszögű domborművek és a Campanilevel szemközti homlokzat freskójának alkotója.
- **Arnolfo di Cambio:** Keleti rész.
- **Francesco Talenti:** Nyugati rész tervezője, nyolcszögű centrális szakasz és nagy kupola ötletének megálmodója.
- **Kupola tervezése:** Nemzetközi pályázat, Brunelleschi sértettsége a Battistero bronzkapu pályázat után, Rómában tanulmányozza az ókori boltozatokat.
- **Építészeti megoldások:** Egységes tér kialakítása, innovatív állványozási ötletek, Brunelleschi tojásos trükkje.
- **Boltozat:** Két héjú, bordák és lépcsők, laterna az opeion felett.
- **Műszaki megoldások:** Kampók és tartóelemek a festéshez, vaskapcsok és merevítő szerkezetek.

- **Gótikus és antik elemek:** Nyolcszögű kolostorboltozat-kupola, antikos öltözetben lévő pillérek és támívek.
- **Brunelleschi és Giberti:** Giberti második építész lesz, Brunelleschi visszatér miután rájönnek hogy Giberti nem képes a feladatra.
- **1430-as évekre elkészül**
- **Későbbi munkák:** Lanternát és keresztet tartó gombot Verrocchio fejezi be, IV. Jenő pápa felszenteli.
- **Terheléselosztás:** Brunelleschi tervezetei a hatalmas oldalirányú terhek elosztására.

Firenzei Lelenház (Ospedale degli Innocenti)

- **Építész:** Filippo Brunelleschi
- **Korszak:** Brunelleschi idejében készült el az alsó rész
- **Tervezés:** Brunelleschi saját tervei alapján, nem maradványokon dolgozott
- **Alsó szint:** Loggia, félköríves árkádív az oszlopok között és az oszlopok és a hátfal között
- **Függőkupola**
- **Hátfali elemek:** Féloszlopok helyett konzolok, peduccio-szerű részletekkel
- **Emelet:** Ablakok felett kis timpanonok
- **Anyagok:** Pietra serena (könnyen munkálható szürke kő) és törtfehér vakolat
- **Építészeti motívumok:** Oszlopsor, árkádsor és párkány, romantikából vett visszatérő elemek

San Lorenzo templom

- **Újjáépítő:** Filippo Brunelleschi
- **Szerzetesi épületek:** Dél oldalon, kerengővel és Bibliotheca Laurenzianával
- **Homlokzat:** Befejezetlen, Michelangelo befejezésére tervezték
- **Mellékkápolnák:** Mellékhajók szakaszaiból nyílnak
- **Kereszthajó:** Négyzetes térrel és felette kupolával
- **Sagrestia Nuova:** Michelangelo által befejezett, később Medici-kápolnának nevezik
- **Kupolák:** Középen és a bal sekrestyében
- **Kolostor:** Nagykerengővel
- **Hajók:** Három főhajó, északi-déli mellékhajó, minden mellékhajó szakaszhoz mellékkápolna
- **Függőkupola:** Mellékhajóban
- **Oszlopok és árkádívek:** Főhajó felől
- **Mennyezet:** Kazettás
- **Párkány:** Oszlopok fejezetét és ívet átvezető háromrészes tagozat
- **Kupola:** Négyzetben félgömb alakú, díszített

Sagrestia Vecchia

- **Kupolás szentély:** Két oldalt melléktérrel, Donatello bronzkapuival

- **Kupola:** Bordás, csegelyeken, körablakosorral
- **Freskó a kupolán:** Firenzei horoszkóp, amely a firenzei-ferrarai zsinat idején volt látható (~1330)

Santo Spirito templom, Firenze

- **Tervező:** Brunelleschi
- **Alaprajz:** Latin kereszt, San Lorenzo alapján
- **Hosszház:** 3 hajós
- **Mellékkápolnák:** Minden mellékhajó szakaszhoz csatlakozik egy, ívesek, az egész templomot ilyen kápolnák veszik körbe
- **Kupola:** Négyzeti tér felett
- **Boltozat:** Nincs a fő és kereszthajó terek felett, csak a mellékhajó és szentély felett
- **Sekrestye:** Előcsarnoki építményen keresztül megközelíthető
- **Építészeti forma:** Nagy négyzetbe foglalt nyolcszögletű, apszisokkal bővített oldalakkal
- **Szentély:** Hajnóc kápolna rokona
- **Felépítés:** Bazilikális
- **Kupola:** Kéthéjú, Sagrestia Vecchia és Santa Maria del Fiore mintájára

- **Építészeti elemek:** Támfal sorok, féloszlopok, félhenger formák, volutában végződő támfal
- **Anyagok:** Pietra serena, fehérre vakolt felület

Santa Maria degli Innocenti, Firenze

- **Tervező:** Filippo Brunelleschi
- **Státusz:** Nem befejezett, de használatban van
- **Alaprajz:** Görögkereszthez hasonló, a szárak végén egyenes vagy íves hátfalú építmények
- **Inspiráció:** Antik római elődök

Cappella Pazzi

- **Funkció:** Sekrestye, Pazzi család temetkezési helye, káptalanterem
- **Építkezés:** Megszakad, Brunelleschi halála után fejezik be, előcsarnok későbbi hozzáadása
- **Homlokzat:** Santa Croce udvarára néző, önálló, nagy tömegű
- **Kupola:** Ablaksor bordákkal, laterna
- **Oszlopok:** 3-3 oszlop támasztja a homlokzatot
- **Átboltozás:** Középen íves, mögötte kis kupola
- **Négyezeti tér:** Bordás, lanternás kupola felett
- **Fülkék:** Kétoldalt dongaboltozattal megnyújtott tér
- **Díszítés:** Majolika della ropida domborművek a csegelyeken és a főpárkány frízen
- **Történelmi esemény:** Pazzik összeesküvést fűztek a Mediciek ellen, Lorenzo Magnifico megmentése, Juliano halála, összeesküvés bukása
- **Építészeti jellemző:** Mellékterek közti tér befelé domborodik

Brunelleschi portréja

- **Ábrázolás:** Santa Maria del Fiore kupolatervvel a kezében

Michelozzo Michelozzi

- **Munkája:** Medici család családi palotájának építése

Medici Riccardi kápolna

- **Jellemző:** Két önálló homlokzat

Firenze Palazzo Rucellai

- **Építész:** Leon Battista Alberti
- **Befejezetlenség:** A jobb oldal nem készült el
- **Elkészült rész:** Hat tengelyes
- **Díszítés:** Szintek közötti díszes párkányok, függőleges lapos pilaszterek
- **Pilaszterek:** Alsó szinten dór/toszkán, magasabban korinthoszi
- **Ablakok:** Alul szögletes, magasan ikerablakok

Leon Battista Alberti

- **Munkássága:** Építészetelmélet és festészet terén is tevékenykedett

Római Kancellária épület

- **Építész:** Leon Battista Alberti
- **Funkció:** Pápai adminisztrációs irodák
- **Megrendelő:** Della Rovere család
- **Pilaszterek:** Váltakozó széles és keskeny pilaszterközök, széles részekben ablakok
- **Külső:** Kváderburkolat
- **Tagolás:** Ritmusos, minden szinten
- **Földszint:** Függőleges tagolás nélkül
- **Kapu:** Kiugró, későbbi hozzáadás, nem Alberti terve alapján

San Francesco templom, Rimini

- **Megrendelő:** Sigismondo Malatesta
- **Funkció:** Udvari templom, temetkezési hely
- **Átalakítás:** Egy régebbi templom átalakítása
- **Főhomlokzat:** Leon Battista Alberti terve alapján
- **Építészeti elemek:**
 - Magas talapzaton féloszlopok
 - Félköríves árkádíves fülkék
 - Középső fülkében háromszög oromzatos kapu
 - Bolyvázódó párkány és pilaszterek
- **Befejezetlenség:** A felső rész nincs befejezve
- **Belső tér:** Egy nagy hajó, két oldalán mellékkápolnák
- **Szentély:** Alberti tervei alapján, gömbkupola került volna a szentély elé (a korabeli éremábrázolás alapján), de nem megvalósult

San Andrea templom, Mantova

- **Megrendelő:** Gonzaga család
- **Jellemzők:**
 - Mellékhajók helyett mellékkápolnák

- Egységes főhajó és kereszthajó
- Négyezeti tér felett kupola
- Hosszanti és centrális terek kombinációja
- Stílus: Túlmutat a reneszánszon, új inspirációk az ókori római császárkori épületekből
- Dongaboltozat mindenhol

Urbinói hercegi palota

- **Építész:** Francesco Laurana
- **Jellemzők:** Kupolás templom, hercegi lakosztály díszerkéyekkel és lépcsőtornyokkal
- **Függőkert:** Az emeleti szinten, az öt ablakos alacsonyabb fal mögött
- **Belső díszítés:** Faragott kő főpárkány és kandalló, falakon sima vakolat, díszítés fali kárpitokkal
- **Kapcsolat:** Mátyás budai várbeli építkezéseivel szoros összefüggés

Piazza Venezia, Palazzo Venezia

- **Funkció:** Korábban Osztrák-Magyar Monarchia követsége
- **Építészeti elem:** Nagy kőkereszt osztású ablakok, Albertihez köthető

Magyar anyag

Metszet

- **Shéder kronika színezett változat**
- **Budai várhegy Pestre néző része**
- **Bal oldalon paloták, jobb oldalon a polgárváros**
- **A paloták régészeti hitelesek, sok része ma is megvan**
 - **Pl: Zsigmond torony részei**
 - **Elrendezés:** Bal oldalon paloták, jobb oldalon polgárváros
- **Időszak:** 1490 előtti állapot
- **Építészeti Elemek:** Nem csak Mátyás, hanem Anjou és Luxemburgi Zsigmond korabeli épületek
- **Ciszternák:** Vakárkádívek mögött, fölöttük Mátyás függőkertje
- **Művész:** Antonio Bonfini

Maradványok

- **Megmaradt Elemek:** Ablakkeret, ajtókeret, perucchio, majolika, padló töredékek
- **Anyaghasználat:** Magyar bányák vörösmárványa
- **Képi Információ:** Sötét részek az eredeti, világosak a kiegészítés

Ulászló terem ablakai

- **Stílus:** Belül gótikus, ablakok reneszánsz stílusúak
- **Kialakítás:** Benedict Reid által tervezett kőkeresztes ablakok
- **Inspiráció:** Budai ablakok
- **Kapcsolat:** Palazzo Perizzia ablakai a távoli rokonai

Mátyás és Beatrix portréja

- **Ábrázolás:** Profilban, fehérmárványból
- **Helyszín:** Nemzeti Galéria és Szépművészeti Múzeum
- **Művész:** Milánói, lombardi mester, toszkán kapcsolatokkal

Verocchio kút töredéke

Perucchio töredékek

Giovanni Dalmata Szobrász

- **Diósgyőri Madonna**
 - **Anyag:** Márvány
 - **Részletek:** Oltár rész, három részes alkotás
 - **Központi Ábrázolás:** Kagyló fülkében Madonna Jézussal
 - **Mellékábrázolások:** Kétoldalt Szent Katalin, kerék attribútummal

Trogir, Szent János Kápolna

- **Szobrok:** Giovanni Dalmata alkotásai

Corvinák

- **Corvin:** holló (Hunyadi család címerállata)
- **Miniatúrák:** címlapon, többségük firenzei
- **Krisztus sebei miniatúra:**
 - Mátyás imádkozik térdelve, Jézus sebeit mutatja
 - Dél német, gótikus stílus
- **Filosztratosz kódex:**
 - Bronztábla hatású szöveg, architektúra, fülke, domborművek
 - Fülke körül ötvösmű
- **Érmek:**
 - Egyik sem római: egyiken Mátyás császárként, másikon Marsias
 - További Mátyás érmék a bőrkötéseken

- Mátyás hajában babérkoszorú
- **Corvin János:**
 - Bécs elfoglalása, diadalszekéren
- **Mátyás imprézái:**
 - Hordó, közepén Hunyadiak hollója
- **Mátyás és Beatrix trónon:**
 - Több alak megjelenik
 - Légy a képen (légy jelenléte távol tartja a többi legyet)

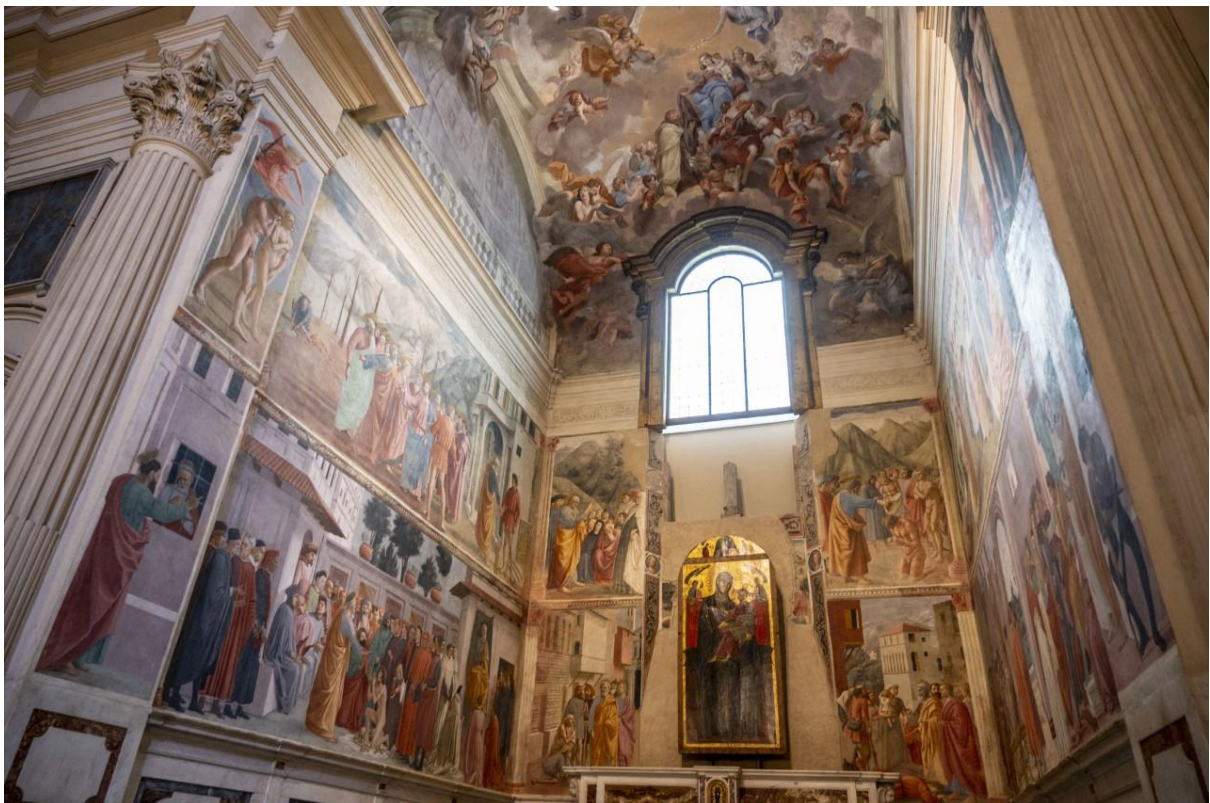
Visegrádi palota

- Herkules kút

QUATROCENTO FESTÉSZET

Gentile di Fabriano

- Gótikusnak mondható

Brancacci család kápolnája

- **Helyszín:** Karmeliták temploma kereszthajójához épült
- **Megrendelő:** Felice Brancacci

- **Festők:** Masaccio és Masolino
- **Eredeti állapot:** Bordás keresztboltozat
- **Tűzvész után:** Barokk újjáépítés, kápolna nagyrészt megmarad
- **Kápolna szentély falán:** Kétszattatú gótikus ablak
- **Művek:** Masaccio és Masolino munkái a pillérek mellett és a záradék falon
- **Masaccio:** Nem segéd, felosztott munka Masolinoval, befejezetlen (Filippino Lippi befejezi)
- **Innováció:** Masaccio újít, Masolino a gótikus hagyományt képviseli
- **Karrier:** Masolino kap jobb megbízást, Masaccio Rómába megy és ott hal meg
- **Alsó sáv téma:** Szent Péter, bűnbeesés és kiűzetés jelenetekkel
- **Kompozíciók:**
 - **Bal oldal:** Masaccio nagy jelenetek, több fázis egyben
 - **Jobb oldal:** Masolino nagy kompozíciók, több fázissal
 - **Fent:** is egy nagy jelenet két fázissal
 - **Középen:** Maesta, most más mű
 - **Alul:** Masaccio festett többet
- **Ablakbéllet:** Festett, de csak töredékek
- **Sarkokban:** szögletekben festett pilaszter is van
- **Jelenetek a bal oldali falon**
 - **Bűnbeesés:** Sötétkék háttér
 - **Szent Péter halottat támaszt fel:** Babaház-szerű ábrázolás, házak, utcák, terek
 - **Szent Péter keresztel valakit:** Végfalon ábrázolva
- **Diadalív alatti kompozíció**
 - **Szent Péter keresztre feszítése:** Fejjel lefelé, meztelenül (Filippino Lippi befejezte be)
 - **Szent Péter alamizsnát oszt:** Végfalon (Masaccio műve)
- **Jelenetek a bal oldali fal alsó sávjában**
 - **Kiűzetés a paradicsomból:** Piros felhőn térdelő angyal mutatja kifelé az utat
 - **Adógaras története:** Két Szent Péterrel, valós arányokkal festett táj
 - **Szent Péter és Szent Pál börtönben:** Háromszoros Péter ábrázolás, egyik trónol (San Pietro szobra)
 - **Szent Péter halottat támaszt fel:** Háttal ábrázolva
 - **Szent Péter alamizsnát oszt:** Jobb oldalon
- **Stílusjegyek**

- **Drámai tekintetek:** Tömör és fókuszáló előadásmód
- **Glória:** Mellékes elem, alig látszik
- **Ozori Pipó**
 - **Szerepe:** Zsigmond fontos embere
 - **Kápolna:** Székesfehérváron saját kápolna építése, első nem királyi származék temetkezési helye

Andrea del castagno

- Filippo scolari festi meg

Masolino művei

- **San Clemente templom, Szent Katalin kápolna**
 - Angyali üdvözlés a kupola felett
 - Oldalfalakon Szent Katalin története
 - Bordás keresztboltozat süvegein is Masolino munkái
 - Szent Kristóf Jézussal a nyakában
- **Santa Maria Maggiore bazilika**
 - Aranyalapon Liberius pápa egy templom alapzatát kijelöli a hóban (augusztus 15, Nagyboldogasszony napja, ez csoda)
 - Felül Jézus és Mária mandorlában
 - Nem jellemző a plasztika
 - Finom, elegáns stílus, a gótika irányába mutató elemek

- **Santa Maria Novella templom**
 - **Santa Trinita oltár:** 1420-as évek
 - **Domonkos templom:** Magánrendelő temetkezése, szarkofág csontvázzal a freskó alsó részén
 - **Jézus kereszten:** Mögötte kazettás dongaboltozatos belső tér
 - **A keresztet az Atyaisten tartja:** Isten és Jézus feje között a Szentlélek galambja
 - **Illuzionikus elemek:** Giotto vonásai
- **Pénzhiány:** Masaccio megfesti a szarkofagot, csontvázat, oltárt, Jézust, az épületet, minden illuzionikus elemet
- **Perspektíva:** Brunelleschi tanította meg Masaccionak, antikosabb stílus
- **Cappella Pazzi:** Az előcsarnokban két dongaboltozat van, Brunelleschi tervezésére utaló hasonlóságok

Masaccio, Pisa, Oltár

- **Töredékek:** Csak részletek maradtak fenn
- **Keresztre feszítés:** Korai mű, körülbelül 20 éves korában készült, valószínűleg felső részen helyezkedett el
- **Arany alap:** Hagyományos aranyozott háttér
- **Alulnézet:** Mária és Szent János ábrázolása
- **Gloriák:** Hagyományos, faragott glóriák

- **Poliptichon:** Valószínűleg több részből álló oltárkép lehetett

Fra Angelico, San Marco domonkos kolostor templom

- **Támogató:** Cosimo de' Medici
- **Festett helyek:** Szerzetesi cellák és ebédlő
- **Stílusjegyek:**
 - Szürkés rózsaszínes, egyszerű ruházat
 - Vakolatba nyomott glória
 - Felszentelt Mária térdelve fogadja az angyali üdvözetet
 - Finom festés, kis perspektíva
- **Jelenetek:**
 - **Krisztus színeváltozása:** Jézus gigantikus méretben
 - **Angyali üdvözetek:** Több jelenetben
 - **Jézus a földön:** Szalmaágyon, Mária és Szent József, állatok a háttérben
 - **Angyali üdvözet:** Díszes paradicsomi kertre nyíló csarnokban, Adam és Éva kiűzetése a háttérben
- **Díszítőelemek:**
 - Udvari gótika

- Brunelleschi féle loggia a háttérben
- Szemkontaktus a jelenetekben
- **Golgota ábrázolása:**
 - Sokféle szentekkel és emberkéekkel
 - Jézus kereszten, Szent Lőrinc, Domonkos rendi szentek
 - Kereten mondatszalagos felállók, gótikus szalagok
- **Paradicsom ábrázolása:**
 - Angyalok Domonkos rendi szenteket és üdvözlötteket vezetnek

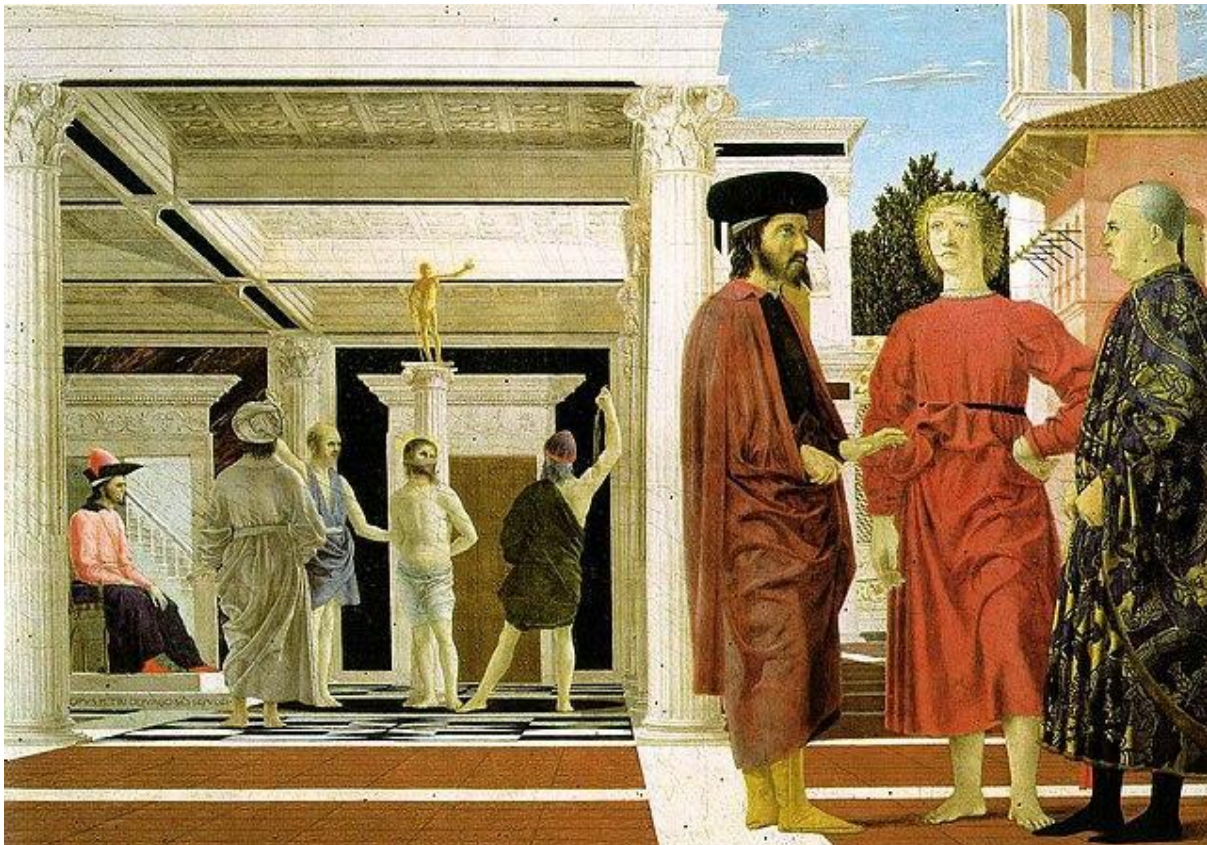
Piero della Francesca

- **Festői stílusa:** Giottoi hagyományokat követi
- **Megbízások:** Urbinói herceg, Federico da Montefeltro udvari festője volt

Madonna kis Jézussal és szentekkel

- **Urbinói herceg:** Páncélban, féltérdén, jobb alsó sarokban
- **Madonna:** Trónoló középpontban, ölében alvó Jézus
- **Szentek:** Mária körül, balra Szent János
- **Angyalok:** Háttérben
- **Építészeti tér:** Templom szentélyét vagy centrális kápolnát idéző, pl. Esztergomi Bakócz kápolna
- **Monumentalizálás:** Figurák és architektúra viszonya kiemelt, nem csak narratív elemek
- **Antikos részletképzés:** Antikizáló elemek használata
- **Alakok:** Szoborszerű, tömbszerű, nagy tömegű, rajzos és szobrászi stílusban, ruházatuk harmonikusan kezelve

Jézus ostorozása

- **Megbízó:** Urbinóiak
- **Kettős kompozíció:**
 - **Csarnok mélyén:** Oszlop, tetején bronzszobor
 - **Ostorozás:** Oszlophoz kötött férfi, épp ostorozzák
 - **Trónuson ülő férfi:** Bal oldalon, nézi az eseményeket
 - **Bronzszobor:** Az oszlop tetején, ókori bálványra utal
- **Három figura jobb oldalon:**
 - **Közel a nézőhöz:** Mintha ugyanabban a térben lennének
 - **Ruházat:** Bal oldalon Jézus korabeli, jobb oldalon Francesca korabeli
 - **Középső figura:** Lehet, hogy az urbinói herceg öccse, akit gonosz tanácsadók árultak el

Kettősportré pár, Uffizi

- **Ábrázolás:** Házaspár portréja, hátoldal is festve
- **Keretben:** Egy közös keretben kiállítva
- **Hátoldal:**
 - **Férfi:** Páncélban, diadalkocsi és angyal koszorúval
 - **Feleség:** Diadalszekéren, unikornisok húzzák
- **Háttér:** Hegyes-dombos táj, gyér növényzet

- **Márvány táblák:** Antikva betűkkel, erényekre utalnak
- **Allegóriák:** Erenyek ábrázolása, kivéve az angyal (római császárokhoz kapcsolódó antik szokás)
- **Posztumusz:** A feleség már nem élt a festmény elkészültekor
- **Stílus:** Antikizáló elemekkel

Arezoi Ferences Templom Szentély Kápolnája

- **Alaprajz:** Szögletes, egyenes hátfallal
- **Boltozat:** Olasz gótika stílusában, eredeti állapotban
- **Festmények elrendezése:** Három egymás feletti sávban, falakon átfordulva
- **Alsó zóna:** Festett márvány lapok, fogrovatos, festett párkány
- **Téma:** Szent Kereszt története
- **Csatajelenetek:**
 - **Bal oldal:** Nagy Konstantinus csatája
 - **Jobb oldal:** Hérakleitosz és Khoszroész csatája
- **Salamon és Sába:**
 - **Bal oldal:** Találkozásuk jelenete
 - **Jobb oldal:** Hídon felismerik a kereszt fáját
- **Jobb fenti jelenet ami két fázisú:**
 - **Középen:** Hatalmas fa, Ádám almamagjából nőtt ki, ebből lesz a kereszt
 - **Ádám haláljelenete, és temetése**
 - **Éva sirat**
- **Ez alatt a Szent Kereszt megtalálása:**

- **Háttér:** Jeruzsálem sziklás háttere előtt, várfalakkal védett város
- **Sába jelenete:**
 - **Oszlopos csarnok:** Salamon fogadja Sábát
 - **Híd:** Sába térdre borul, felismeri Ádám almafáját
- **Záradékfal:**
 - **Bal lent:** Angyali üdvözet
 - **Felette:** Kereszt felállítása
 - **Mellette:** Kereszt gerendájának kiemelése
 - **Alatta:** Sátorban alvó figurák, katonák, angyal világítja meg (Nagy Konstantin álma)

Krisztus megkeresztelése

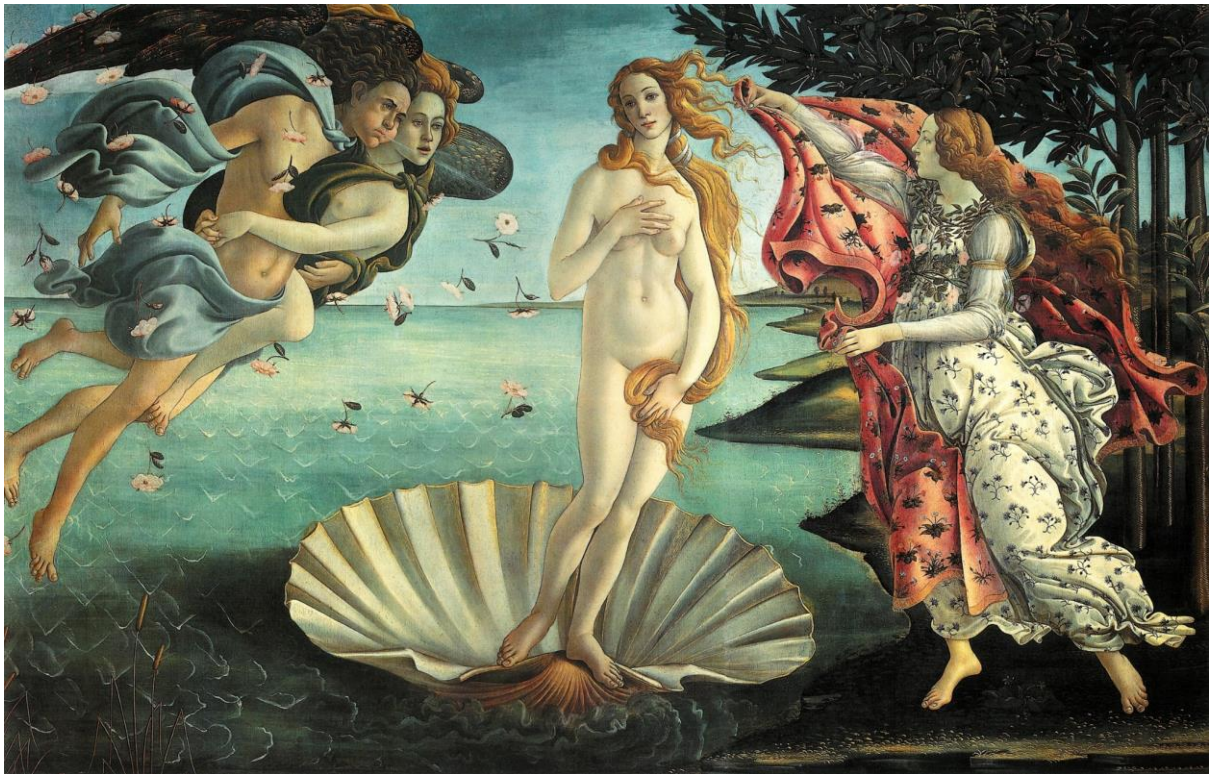
- **Fő elem:** Fa, két részre osztja a képet
- **Bal oldal:** Angyalok
- **Középen:** Krisztus a Jordán-folyóban
- **Háttér:** Rajzos, sfumato nélkül

Botticelli

- **Kapcsolat:** Cosimo de' Medici unokája, Lorenzo il Magnifico festője
- **Stílus:** Rajzos elemek és festői ecsetkezelés ötvözete

Szép Juliano portréja

- **Kapcsolat:** Lorenzo il Magnifico öccse
- **Kompozíció:** Háromnegyedes nézet, érme a kezében
- **Érme:** Cosimo de' Medici érméje
- **Stílus:**
 - **Arc:** Rajzos megoldás az arcvonásokra
 - **Haj és köpeny:** Puha, festői ecsetkezelés

Vénusz születése

- **Áramlat:** Antik, a téma miatt
- **Inspiráció:** Lorenzo il Magnifico udvarában született irodalmi művek, Angelo Poliziano költeménye
- **Kompozíció:**
 - **Vénusz testtartása:** S vonalat alkot, gótikus örökség
 - **Tekintet:** Balra
 - **Haj:** Csigázódás ábrázolja a szelet

A tavasz születése

- **Inspiráció:** Poliziano költeménye
- **Téma:** Vénusz birodalmának bejárása, a "Vénusz születése" folytatása
- **Kompozíció:**
 - **Jobb oldal:** Flóra virágokat hint a talajra köpenyéből
 - **Bal oldal:** Kontrapozstos figura (Neptunusz) ágat tör le
 - **Középen:** Három grácia
 - **Erdős-ligetes háttér:** Üldözött nimfa szájából virágfűzér indul
- **Megbízó:** Lorenzo il Magnifico, Villa di Castello dolgozószobája számára

Pallasz Athénéé megbünteti a kentaurt

- **Jelenet:** Kentaur fájdalmasan hátrafordul, Athénéé a hajánál fogva ragadja meg
- **Háttér:** Sziklák és tengeri öböl
- **Motívum:** Három egymásba illesztett gyémántos jel, Lorenzo il Magnifico utalás
- **Architektúra:** Gótikus jellemzőkkel
- **Szél ábrázolása:** Írott forrásokban szerepel, antikos elemként kezelték

Rágalom

- **Téma:** Atellész festményének tematikáját dolgozza fel
- **Jelenet:** Egy meztelen embert rágalmazva az uralkodó elé vonszolnak

- **Szoborfülkék:** Nem antikos, hanem páncélos és ruhás alakok, középkori hatás

Vénusz és Mars

- **Ábrázolás:** Nászajándék lehetett Szép Juliano tervezett házasságához
- **Mars:** Szép Julianoval azonosítják, alszik
- **Vénusz:** Figyeli Marst
- **Pánüszkoszok:** Három megjelenik Mars szerszámaival, egy kagylókürtöt fog megfújni
- **Szimbólumok:**
 - **Dárda:** Férfiasság jelképe
 - **Kagylókürt:** Mars felébresztésére szolgál

Holofernész története

- **Jelenet:** Holofernész fejetlenül találta meg katonái által
- **Stílus:** Felületek dekorativitásának hangsúlyozása, lombardi gótika jellemzői

Mózes történetábrázolás

- Sixtus kápolna kifestése, pápa rendelte 1420, a mediciek jóvoltából kerültek ide a festők

A három királyok imádása

- **Medici család:** A jelenetet különösen kedvelték, saját kápolnájukban is szerepelt
- **Szereplők:** A Medici család tagjaival azonosíthatók
- **Botticelli:** A művész maga is megjelenik a festményen

Magyarországi vonatkozások

A négy kardinális erény ábrázolása

- **Helyszín:** Esztergomi palota
- **Történeti háttér:** Mátyás király halála után Beatrix királyné Esztergomba került, ahol saját udvart rendezett be.
- **Freskók:** Lehet, hogy Botticelli festette, a négy kardinális erényt ábrázolják.
- **Jelentőség:** A freskók a reneszánsz művészet és a Mediciek támogatásának magyarországi megjelenését tükrözik.

Santa Trinita Templom, Cappella Sassetti, Ghirlandaio

- **Művész:** Domenico Ghirlandaio, Michelangelo festőmestere
- **Elhelyezkedés:** Kereszthajóból nyíló mellékkápolna
- **Funkció:** Családi kápolna és temetkezési hely
- **Dekoráció:** Freskókkal díszített, Sassetti család által finanszírozott
- **Eredeti tervek:** Santa Maria Novella templom szentélykápolnája, Alberti tervei alapján
- **Megbízó:** Francesco Sassetti, Szent Ferenc életét ábrázoló ikonográfiai program
- **Főoltár:** Háromkirályok imádása
- **Kápolna jellege:** Egyterű, gótikus, Sassetti címerrel
- **Festés:** Fatáblára, pásztorok imádása és háromkirályok
- **Síremlékek:** Oldalfalakon, szarkofágok dombormű jelleggel
- **Ferences jelenetek:** Boltsüvegeken szibilla figurák, erények ábrázolása

- **Szembefal:** Pápa és ferencesek, Firenzei épületekkel a háttérben, quattrocento kortársak ábrázolása
- **Szent Ferenc csodatételei:** Oldalfalakon
- **Szent Ferenc halála:** Sassetti szarkofágja felett, rómaiias domborművek
- **Oltár feletti freskó:** Szent Ferenc feltámaszt egy gyermeket
- **Oltárkép:** Medici család ötlete alapján
- **Lábazat:** Márványtábla festés

Lovas emlék

- **Elhelyezkedés:** Firenzei Signoria-palota oldalfalán
- **Ábrázolás:** Konzolokra emelt szarkofágon lovasszobor
- **Illúzió:** Kő emlék, mintha patinás bronz lenne

Perugino

- **Kapcsolat:** Raffaello mestere

Madonna kis Jézussal

- **Jellemzők:** Álmodozó, stilizált arcok

Sixtus-kápolna:

- **Építészet:**
 - **Capella Mayor:** Magánkápolna.
 - **Építész:** Giovanni Dolci.
 - **Struktúra:** Egy hajós, dongaboltozatos.
 - **Ablakok:** Északi és déli oldalon ablaksorok.
 - **Alapító:** IV. Sixtus pápa.
- **Díszítés:**
 - **Melozzo da Forlì:** Festmények, Della Rovere család ábrázolása.
 - **Címernövény:** Kettős, egymáson áthorgoló növény makkokkal.
 - **Freskók:** Alsó sávban nem Michelangelo művei.
 - **Aranycsillagok:** Plasztikus, oltárfalon is.
- **Belső Tér:**
 - **Osztás:** Kápolna belsejét rekesztő két részre osztja.
 - **Angyalkórus:** Csatlakoztatva.

- **Festők:** Giovanni Fiore és Giovanni Dalmata.
- **Függöny Motívum:** Sixtus kezdőbetűjével, ma is megvan.
- **Kárpitok:**
 - **Raffaello:** Tervezéssel való megbízása, kápolna ünnepi állapotának része.
- **Freskók:**
 - **Jelenetek:** Mindkét falon 6-6 jelenet, festett pilaszterekkel elválasztva.
 - **Témák:** Dél - Ószövetség, Észak - Újszövetség.
- **Mózes Jelenetek:**
 - **Festő:** Botticelli.
 - **Ábrázolás:** Mózes sárga ruhában, zöld köpenyben, hétszer szerepel.
 - **Kút Jelenet:** Mózes segít bárányokat itatni.
 - **Menekülés:** Harci jelenet után Mózes elmenekül a pusztába.
 - **Istennel Találkozás:** Saruit leveszi, égő csipkebokornál.
 - **Egyiptomi Kivonulás:** Nagy tömeg élén a völgyben.
 - **Kórék Büntetése:** Mózes Isten büntetését kéri, Áron ábrázolása.
- **Krisztus Jelenetek:**
 - **Megkeresztelés:** Perugino műve, Jézus és Keresztelő Szent János a folyóban.
 - **Tanítások:** Szent János balról, hegyi beszéd jobbról.
 - **Atyaisten:** Háromnegyed/fél alakban, angyalokkal száll alá.
- **Botticelli:**
 - **Betegek Tisztító Áldozata:** Égőáldozati oltárra utalás, Jézus megkísértése.
- **Ghirlandaio:**
 - **Apostolok Hívása:** Péter és András, csodálatos halászat.
 - **Csoportportré:** Kortársak ábrázolása, sfumato technika.
- **Perugino:**
 - **Kulcsok Átadása:** Jézus és Szent Péter, centrális épület, diadalívek.